

TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTELERDE SAĞLIK YÖNETİMİ YÜKSEK LİSANS EĞİTİMİNDE MUHASEBE VE FİNANSMAN DERSLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*

A RESEARCH ON ACCOUNTING AND FINANCE COURSES IN HEALTH
MANAGEMENT MASTER DEGREE IN TURKEY'S UNIVERSITIES

Seyhan ÇİL KOÇYİĞİT**
Feyza ŞENAY***
Tuğçe Nur DURSUN****
Gizem KAHRAMAN*****

Öz

Gün geçtikçe artan bakım ve tedavi maliyetleri ile artan sağlık hizmeti ihtiyacı, kaynakların daha etkin ve verimli kullanılmasını sağlayacak yeterliliklere sahip profesyonel sağlık yöneticilerine olan ihtiyacı artırmaktadır. Profesyonel sağlık yöneticilerinin yetişmesinde, lisans ve yüksek lisans eğitimi sırasında gerekli olan muhasebe ve finansman dersinin yeterli ölçüde ve kaliteli olarak alınması önemlidir. Muhasebe ve finansman dersleri, Türkiye'de sağlık yönetimi bölümlerinde lisans ve lisansüstü eğitim programlarında öğretilmektedir. Bununla birlikte, bu derslerin yeterli olup olmadığı tartışma konusudur. Araştırmanın amacı; Türkiye'deki üniversitelerde yüksek lisans eğitiminde yer alan sağlık yönetimi programlarının ve bu eğitim programlarında muhasebe ve finansman dersinin yer alıp almadığının tespit edilmesidir. Araştırma sonucunda muhasebe ve finansman derslerinin sağlık yönetimi yüksek lisans programlarının çoğunluğunda var

* Makale Gönderim Tarihi: 02.10.2017; Kabul Tarihi: 15.11.2017

** Gazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Öğretim Üyesi, Doç. Dr.

*** Yüksek İhtisas Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Bölümü, Öğr.Gör.

**** Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hastane İşletmeciliği, Yüksek Lisans Öğrencisi

***** Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hastane İşletmeciliği, Yüksek Lisans Öğrencisi

olmasına rağmen, yaklaşık %20 gibi bir oranda muhasebe ve finansman derslerinin olmadığı, muhasebe ve finansman derslerinin toplam kredi içindeki payları ortalamasının %16,5 ile %20 arasında olduğu, muhasebe ve finansman derslerinin çoğunlukla (% 67 – % 86 arası) seçmeli ders olarak okutulduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Hizmetleri Yönetimi, Muhasebe, Finansman, Yüksek Lisans Eğitimi

Abstract

The costs of treatment and the need for health care are increasing day by day. This also increases the need for professional health care managers who have competencies to ensure that resources are used more efficiently. Moreover, the quality and the adequacy of accounting and finance courses required during the undergraduate and graduate education is very important for professional health managers. In Turkey, accounting and finance courses are taught in both undergraduate and graduate education programs in healthcare management departments. However, whether these courses are sufficient is a matter of debate. The aim of the research is, firstly, to determine the healthcare management programs at graduate education in universities in Turkey. Moreover, another aim is to determine whether accounting and finance courses are included in the mentioned education programs. As a result of the research, although accounting and finance courses exist in the majority of healthcare management graduate programs, it has been found that about 20% do not have accounting and finance courses; accounting and finance courses are between 16.5% and 20% of the average of the share of the total credits. It is also seen that 67%-86% of accounting and finance courses are taught as elective courses.

Keywords: Healthcare Management, Accounting, Finance, Graduate Education

I. GİRİŞ

Sağlık sektöründe yaşanan hızlı ve sürekli değişim, sağlık kurumları yönetiminin de dinamik bir yapıya bürünmesi zorunluluğunu beraberinde getirmiş ve sağlık kurumları yöneticilerinin de bu hızlı değişime ayak uydurabilecek bilgi ve beceri birikimine sahip olmaları gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Sağlık Yönetimi, Erişim Tarihi: 17.04.2016). Sağlık kurumlarının gün geçtikçe daha da karmaşık yapıya bürünmesi, kamu ve özel sektörde artış gösteren sağlık kuruluşu sayısı, yükselen bakım ve tedavi maliyetleri ile artan sağlık hizmeti ihtiyacı, kaynakların daha etkin ve verimli kullanılmasını sağlayacak yeterliliklere sahip profesyonel sağlık yöneticilerine olan ihtiyacı artırmıştır.

Profesyonel sağlık yöneticilerinin yönetimdeki en büyük yardımcılarından birisi de muhasebe ve finansman. Hastane işletmesi yönetiminin başarısında muhasebe ve finans bilgisi büyük rol oynar. Hastane yönetiminin muhasebeden elde edilen bilgilerden yararlanarak işletme faaliyetlerinin başarı derecesini analiz edip, gelecekle ilgili sağlıklı kararlar alabilmelerinde ve planlama yapabilmelerinde muhasebe ve finans önemli bir rol üstlenmektedir. Muhasebe sayesinde işletmenin genel olarak ne kadar başarılı olduğu ve planlanan hedeflere

ulaşılıp ulaşılamadığı görülebilmektedir. Bu sayede hastane yöneticileri performans ölçümünü kullanarak gelecekle ilgili alacakları kararlarda, duygusal veya sezgisel olarak karar almak yerine, gerçek verilere dayalı olarak karar alabileceklerdir (Coşkun, 2006:105-106).

Hastane işletmelerinde de finansal performansı artırmada en önemli stratejilerden birisi maliyetleri kontrol etmektir. Hastanelerde maliyetlerin yüksek oluşu ve hızlı maliyet artışları, maliyetlerin kontrolünü zorunlu hale getirmektedir. Kar amacı olsun veya olmasın hastane işletmelerinde sunulan hizmetlere ait maliyetlerin kontrol altına alınması; maliyetlerin azaltılmasında, sunulan hizmetlerin kalitesinin artırılmasında, kaynakların etkin dağılımında ve verimliliğin artırılmasında son derece önemlidir. Hastane işletmelerinin diğer birçok hizmet işletmesine göre daha geniş ürün yelpazesine ve daha karmaşık bir faaliyet yapısına sahip olması, hastanelerde verilen hizmetlerin maliyetlerinin kontrolünü zorlaştırdığı gibi yöneticileri profesyonel bir şekilde maliyet kontrolüne de yönlendirmektedir (Çil Koçyiğit, 2012). Üstelik ülkemizde hastanelerde sunulan hizmetlerin ücretlendirilmesinin Sağlık Bakanlığı tarafından belirleniyor olması, hastanelerde maliyet kontrolünü daha da önemli hale getirmektedir (Kısakürek, 2010: 229-255).

Günümüzde, sağlık yöneticisinin alacağı kritik kararlardan en önemlisi finansal kararlardır (Ayanoğlu vd., 2013:4). Yöneticinin finansal kararları alırken mali bilgileri anlayabilmesi ve doğru yorumlayabilmesi yeterli bir muhasebe ve finansman bilgisi gerektirir. Dolayısıyla lisans ve yüksek lisans eğitimi sırasında gerekli olan muhasebe ve finansman dersinin yeterli ölçüde ve kaliteli olarak alınmış olması, sağlık kurumları yöneticileri için önemlidir. Bu açıdan bakıldığında sağlık kurumları yöneticilerinin muhasebe ve finansman alanında gerekli donanımına sahip olabilmeleri için kapsamlı ve kaliteli bir lisans ve lisansüstü eğitimi kaçınılmaz bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır (Ayanoğlu vd., 2013:4).

Türkiye'de de sağlık yönetimi bölümlerinde lisans ve lisansüstü eğitim programlarında muhasebe ve finansman dersleri okutulmaktadır. Ancak bu derslerin yeterli olup olmadığı tartışma konusudur. Sağlık yönetimi lisans ve yüksek lisans eğitiminde muhasebe ve finansman derslerinin durumunu ortaya koyan çalışmalara bakıldığında lisans düzeyinde böyle bir araştırmaya rastlanılmış olup, yüksek lisans ve doktora eğitiminde bu konuda herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda bu çalışmada; Türkiye'de sağlık yönetimi yüksek lisans eğitiminde yer alan sağlık yönetimi programlarının ve ilgili eğitim programlarında muhasebe ve finansman derslerinin yer alıp almadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında, Türkiye'de devlet ve vakıf üniversitelerinin sağlık yönetimi yüksek lisans programları üniversitelerin web sayfaları tek tek incelenerek içerik analizi ile incelenmiştir. Kapsam dahilindeki programlar üniversiteler bazında ortaya konularak, muhasebe ve finansman derslerinin bu programlarda yer alma durumları, yer alan derslerin Zorunlu/ Seçimlik ders olma durumları ve ders saatleri tespit edilmiştir.

II. LİTERATÜR TARAMASI

Üniversitelerin iktisadi idari bilimler alanında yoğunlaşmış olan muhasebe finansman dersleri ülkemiz sağlık yönetimi eğitiminde de çok önemli rol oynamaktadır. Sağlık Yönetimi eğitimindeki muhasebe ve finansman dersleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, lisans düzeyindeki bölümlerinin müfredatlarında yer alan muhasebe ve finansman derslerini ortaya koyan sadece bir çalışmaya rastlanılmıştır. Ayanoğlu ve diğerleri (2013) tarafından yapılan bu çalışmada; muhasebe ve finansman derslerinin lisans eğitiminde farklı sınıf seviyelerinde ve farklı adlarda okutulduğu ve bölümlerin tüm dersleri içerisindeki ortalamasının ise %9,5 olduğu tespit edilmiştir.

Muhasebe ve finansman derslerinin Sağlık Yönetimi programları dışındaki programlarda yer alma durumları ile ilgili olarak karşılaşılan çalışmalar ise aşağıdaki gibidir:

Doğanay ve Ünal (2008) çalışmalarında, Türkiye’de finansal sistem içinde düzenleyici ve denetleyici konuma sahip kamu kuruluşlarında çalışan uzman ve yöneticilerin lisans düzeyindeki finans eğitimine yönelik bakış açılarını değerlendirmişlerdir. Doğanay ve Ünal (2008), lisans düzeyindeki finans derslerinin kuruluşların gereksinimlerini tam anlamıyla karşılamadığı, lisans düzeyindeki finans eğitimi ağırlığının yetersiz olduğunu ve finans derslerinde güncel uygulamalara yer verilmediği sonucuna ulaşmışlardır.

Sultanoğlu vd. (2007), çalışmalarında ise Türkiye’de seçilmiş üniversitelerde lisans ve yüksek lisans seviyesinde verilen muhasebe eğitiminin dünü ve bugününü ele alarak ülkemizdeki muhasebe eğitiminin mevcut durumunu, ABD’deki ilk beş üniversite ile karşılaştırmışlardır. Çalışma sonuçları; her iki ülkede uygulanan muhasebe eğitim programlarının benzer nitelikler taşıdığını, ancak Türkiye’deki programların değişime yeterince ayak uyduramadığı sonucunu vurgulamıştır.

Zaif ve Ayanoğlu (2007) tarafından “Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme”, isimli çalışmada Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları, Avrupa Birliği ve ABD’deki muhasebe eğitimi alanındaki çalışmalar açıklanarak ülkemizdeki işletme bölümündeki muhasebe dersleri değerlendirilmeye alınmıştır. Çalışmanın sonucunda ülkemizde ortalama ders kredisinin altında kalan üniversitelerin oranının % 22 olarak oldukça yüksek bulunmuştur.

Marşap ve Kurt (1996) tarafından çalışmada, yüksek lisans programlarında muhasebe eğitimi ele alınmıştır. Çalışma sonucunda muhasebe ve muhasebe-f finansman yüksek lisans programlarında, alınması gereken toplam kredinin belli bir yüzdesinin muhasebe ve finansman derslerinden oluşması gerektiği önerisinde bulunulmuştur.

III. ARAŞTIRMA

III.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; Türkiye'deki üniversitelerde yüksek lisans eğitiminde yer alan sağlık yönetimi programlarının tespit edilmesi, ilgili eğitim programlarında muhasebe ve finansman dersinin yer alıp almadığının tespit edilmesi ve bu eğitimleri veren veya vermeyi düşünen üniversiteler için eğitim programının standardize edilmesi maksadıyla önerilerde bulunulmasıdır.

Çalışma kapsamında, Türkiye'de devlet ve vakıf üniversitelerinin sağlık yönetimi yüksek lisans programları üniversitelerin web sayfaları tek tek incelenerek içerik analizi ile incelenmiştir. Kapsam dahilindeki programlar üniversiteler bazında ortaya konularak, muhasebe ve finansman derslerinin bu programlarda yer alma durumları, yer alan derslerin Zorunlu/ Seçimlik ders olma durumları ve ders saatleri tespit edilmiştir.

III.2. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Araştırmanın kapsamını Türkiye'de sağlık yönetimi alanında yüksek lisans eğitimi veren devlet ve vakıf üniversiteleri oluşturmaktadır. Sağlık yönetimi alanında yüksek lisans eğitimi veren üniversitelerin 2017 yılı itibarıyla resmi internet sitelerinden ulaşılan ders programları muhasebe ve finansman dersleri dikkate alınarak incelenmiştir.

Çalışmanın kısıtı; çalışmanın, kapsamının sağlık yönetimi alanındaki yüksek lisans programlarını ve bu programda yer alan muhasebe ve finansman derslerini kapsamı doktora programlarının araştırmaya dahil edilmemesidir.

III.3. Bulgular

III.3.1. Enstitülerde İlgili Yüksek Lisans Programlarının Yer Alma Durumu

Araştırmanın yapıldığı 2017 yılı itibarıyla Türkiye'de YÖK'e bağlı olarak 182 devlet ve vakıf üniversitesi faaliyette bulunmakta olup, bu üniversiteler incelemeye alınmıştır. İncelemeler sonucunda 52 üniversitede sağlık yönetimi alanında yüksek lisans eğitimi veren üniversite tespit edilmiştir. Tezli yüksek lisans eğitimi veren 43 üniversite (%23,6), tezsiz yüksek lisans eğitimi veren 38 üniversite (%20,8) ve uzaktan eğitim veren 9 üniversite (%4,9) bulunmaktadır.

28 üniversitede ilgili yüksek lisans programları sosyal bilimler enstitüsü altında eğitim vermekte, 22 üniversitede ise sağlık bilimleri enstitüsü altında bulunmaktadır. Ayrıca 2 üniversitede hem sağlık bilimleri enstitüsüne bağlı hem de sosyal bilimler enstitüsüne bağlı program bulunmaktadır.

Sağlık yönetimi konusunda yüksek lisans eğitimlerinin ilgili yüksek lisans programlarında bir isim ve bağlı bulunan enstitü konusunda birlik sağlanamadığı görülmüştür. İlgili yüksek lisans programlarının Sağlık Kurumları İşletmeciliği, Sağlık Yönetimi, Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi, Sağlık Kurumları Yöneticiliği gibi değişik isimler aldığı görülmektedir. Aynı şekilde sağlık yönetimi yüksek lisans eğitimlerinin bazı üniversitelerde Sağlık Bilimleri Enstitüsü” altında bazı üniversitelerde ise Sosyal Bilimler Enstitüsü altında olduğu görülmüştür.

III.3.2. İlgili Yüksek Lisans Programlarında Muhasebe ve Finansman Derslerinin Yer Alma Durumu

Araştırmanın yapıldığı yıl itibarıyla bölümlerin ders programları incelenmiş olup, muhasebe ve finansman içerikli dersler tespit edilmiştir. Kapsam dahilindeki bazı üniversitelerin ders programlarına ve kredilerine ulaşamamıştır.

Tezli yüksek lisans programında muhasebe ve finansman dersi olan üniversitelere bakıldığında; muhasebe ve finansman derslerinin 43 tezli yüksek lisans programının 28’inde (%65) olduğu, 7’sinde (%16) olmadığı, 8’inde (%19) ise ders olup olmadığı bilgisinin yer almadığı görülmüştür.

İncelenen üniversiteler arasında toplam 38 üniversitede sağlık yönetimi tezli yüksek lisans programı verilmekte olup, 28 üniversitede (%73,68) muhasebe ve finansman dersleri okutulmakta olup, 8 (%21) üniversitede ise okutulmamaktadır. 2 üniversitenin ise ders bilgisine ulaşamamıştır.

İncelenen üniversiteler arasında toplam 9 üniversitede sağlık yönetimi uzaktan eğitim tezli yüksek lisans programı verilmekte olup, 6 tanesinde (%66,66) muhasebe ve finansman dersleri okutulmakta olup, 2 tanesinde (%22,22) ise okutulmamaktadır. 1 üniversitenin ise ders bilgisine ulaşamamıştır.

III.3.3. Sağlık Yönetimi Yüksek Lisans Programları Muhasebe ve Finansman Dersleri

Ders programlarına ulaşılan üniversitelerde finansman ve muhasebe alanındaki derslerin; sağlık kurumlarında genel muhasebe, sağlık kurumlarında finansal yönetim, sağlık kurumlarında maliyet muhasebesi, finansal tablo analizi, finansal analiz teknikleri ve performans değerlendirme, envanter ve bilanço, yönetim muhasebesi şeklinde olduğu görülmüştür. Kapsam dahilinde olup da ulaşılan üniversitelerde sağlık yönetimi alanındaki muhasebe ve finansman derslerinin dağılımları, verildikleri dönemler, zorunlu ve seçmeli olma durumları, tezli yüksek lisans programları için Tablo 1’de, tezsiz yüksek lisans programları için Tablo 2’de ve uzaktan eğitim yüksek lisans programları için Tablo 3’te gösterilmiştir. Tablo: 1, 2 ve 3 incelendiğinde; eğitim programları içerisinde muhasebe ve finansman derslerine

yer veren ve ders bilgilerine ulaşılan üniversitelerin, muhasebe ve finansman derslerinin çeşitleri ve verildiği sınıfların yüksek lisans eğitim program türlerine göre üniversiteler arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Tablo: 1, 2 ve 3 incelendiğinde aşağıdaki bulgulara erişilmiştir.

- Sağlık Kurumlarında Genel Muhasebe (Finansal Muhasebe) dersinin, tezli yüksek lisans programlarının %54'ünde verildiği, ders verilen programların da %33'ünde zorunlu olarak okutulduğu görülmektedir. Okutulan dersin %33 oranında 1. dönem, %20 oranında 2. dönem ve %47 oranında da herhangi bir dönemde verildiği görülmektedir (Tablo 1).

Sağlık Kurumlarında Genel Muhasebe (Finansal Muhasebe) dersinin, tezsiz yüksek lisans programlarının %61'inde verildiği, ders verilen programların da %35'inde zorunlu olarak okutulduğu görülmektedir. Okutulan dersin %29 oranında 1. Dönem, %29 oranında 2. Dönem ve %42 oranında herhangi bir dönemde verildiği görülmektedir (Tablo 2).

Sağlık Kurumlarında Genel Muhasebe (Finansal Muhasebe) dersi, uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans programında %17 oranında verilmektedir ve ders verilen programlarda sadece bir üniversitede seçmeli ders olarak 1. dönemde okutulmaktadır (Tablo 3).

- Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim dersinin incelenen üniversiteler arasında tezli eğitim programının %71'inde verildiği, ders verilen programlarda %35 oranında zorunlu olarak okutulduğu görülmektedir. Okutulan ders %60 oranında 1. dönem, %15 oranında 2.dönem, %25 oranında herhangi bir dönemde okutulmaktadır (Tablo 1).

Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim dersi incelenen üniversiteler arasında tezsiz eğitim programının %68'inde verildiği, ders verilen programlarda %16 oranında zorunlu olarak okutulduğu görülmektedir. Ayrıca okutulan ders %26 oranında 1. Dönem, %32 oranında 2. Dönem ve %42 oranında herhangi bir dönemde okutulmaktadır (Tablo 2).

Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim dersi, uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans programında %67 oranında verilmektedir ve ders verilen programlarda %25 oranında zorunlu olarak okutulmaktadır. Ayrıca okutulan ders %50 oranında 1. Dönem ve %50 oranında herhangi bir dönemde okutulmaktadır (Tablo 3).

- Maliyet Muhasebesi dersinin incelenen üniversiteler arasında tezli eğitim programının %29'unda verildiği, ders verilen programlarında %25'inde zorunlu olarak okutulduğu görülmektedir. Okutulan dersin %13 oranında 1. dönem, %50 oranında 2. dönem ve %37 oranında herhangi bir dönemde verildiği görülmektedir (Tablo 1).

Maliyet Muhasebesi dersinin incelenen üniversiteler arasında tezsiz eğitim programlarının %40'ında verildiği, ders verilen programlarında %19 oranında zorunlu olarak okutulduğu görülmektedir. Ayrıca okutulan ders %18 oranında 1. Dönem, %55 oranında 2. Dönem ve %27 oranında herhangi bir dönemde okutulmaktadır (Tablo 2).

Maliyet Muhasebesi dersi, uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans programlarının %50'sinde verilmektedir ve ders verilen programlarda zorunlu olarak bu dersin okutulmadığı görülmektedir. Ayrıca okutulan ders %33 oranında 1. Dönem, %67 oranında herhangi bir dönemde okutulmaktadır (Tablo 3).

- Sağlık Kurumlarında Yönetim Muhasebesi dersinin tezli eğitim programlarının %11'inde verildiği, ders verilen programlarında %33'ünde zorunlu olarak okutulduğu görülmektedir. Ders verilen programlarda 1.dönem yönetim muhasebesi dersi verilmemekte; %33 oranında 2. dönem, %67 oranında herhangi bir dönemde okutulduğu görülmektedir (Tablo 1).

Sağlık Kurumlarında Yönetim Muhasebesi dersinin incelenen üniversiteler arasında tezsiz eğitim programının %8'inde verildiği, bu dersin yalnızca iki üniversitede okutulduğu görülmektedir. Ayrıca okutulan ders her iki üniversitede de herhangi bir dönemde okutulmaktadır (Tablo 2).

Sağlık Kurumlarında Yönetim Muhasebesi dersinin incelenen üniversiteler arasında uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans programının hiçbirinde okutulmadığı görülmüştür (Tablo 3).

- Sağlık Kurumlarında Finansal Tablo Analizi (Finansal Analiz Teknikleri ve Performans Değerleme) dersinin üniversiteler arasında %25'inde verildiği, ders verilen programlarda %14 oranında zorunlu olarak okutulduğu görülmektedir. Ders verilen programlarda 1. dönem ders verilmemekte; %43 oranında 2. dönem, %57 oranında herhangi bir dönemde verilmektedir (Tablo 1).

Sağlık Kurumlarında Finansal Tablo Analizi (Finansal Analiz Teknikleri ve Performans Değerleme) dersinin incelenen üniversiteler arasında tezsiz eğitim programının %21'inde verildiği, ders verilen programlarda %17 oranında zorunlu olarak okutulduğu görülmektedir. Ayrıca okutulan ders %34 oranında 2. Dönem ve %66 oranında herhangi bir dönemde okutulmaktadır (Tablo 2).

Sağlık Kurumlarında Finansal Tablo Analizi (Finansal Analiz Teknikleri ve Performans Değerleme) dersinin incelenen üniversiteler arasında uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans programının sadece 1 tanesinde (%17) verildiği ve verilen bu dersin de seçmeli olduğu ve 1. Dönemde verildiği görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 1: Sağlık Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Muhasebe ve Finansman Dersleri

Sıra No	Üniversite Adı	DERSLER																	
		Sağlık Kurumlarında Genel Muhasebe (Finansal Muhasebe)			Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim			Sağlık Kurumlarında Maliyet Muhasebesi			Sağlık Kurumlarında Sağlık Yönetim Muhasebesi			Finansal Tablo Analizi (Finansal Analiz Teknikleri ve Performans Değerleme)			Envanter ve Bilanço		
		1.Dönem	2.Dönem	Herhangi bir dönem	1.Dönem	2.Dönem	Herhangi bir dönem	1.Dönem	2.Dönem	Herhangi bir dönem	1.Dönem	2.Dönem	Herhangi bir dönem	1.Dönem	2.Dönem	Herhangi bir dönem	1.Dönem	2.Dönem	Herhangi bir dönem
1	Ankara		S	Z				S						S					
2	Atılım																	S	
3	Başkent				S			S						S					
4	Beykent			Z															
5	Dokuz Eylül	Z		Z						Z			Z						
6	Fırat		S	S															
7	Gazi	Z						Z											
8	Hacettepe		S	S				S											
9	Haliç		Z																
10	İstanbul Bilgi					S													
11	İstanbul Bilim	Z			Z														
12	İstanbul Esenyurt		S							S									
13	İstanbul Medipol				S														
14	İzmir Kâtip Çelebi	S			S														
15	K.maraş Sütçü İmam	S			S														
16	Kırklareli				S														
17	Marmara	S																	
18	Muğla Sıtkı Koçman				S			S						S					
19	Namık Kemal					S													
20	Okan		S																
21	Sakarya		S			S								S					
22	Selçuk				Z				Z										
23	Süleyman Demirel					Z			S			S			S				
24	Trakya					S													
25	Toros				S														
26	Ufuk					Z													
27	Üsküdar	Z						S											
28	Yeni Yüzyıl	S												S					

Tablo 2: Sağlık Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı Muhasebe ve Finansman Dersleri

Sıra No	Üniversite Adı	DERSLER																			
		Sağlık Kurumlarında Genel Muhasebe (Finansal Muhasebe)			Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim			Sağlık Kurumlarında Maliyet Muhasebesi			Sağlık Kurumlarında Yönetim Muhasebesi			Finansal Tablo Analizi (Finansal Analiz Teknikleri ve Performans Değerleme)			Envanter ve Bilanço				
		1. Dönem	2. Dönem	Herhangi bir dönem	1. Dönem	2. Dönem	Herhangi bir dönem	1. Dönem	2. Dönem	Herhangi bir dönem	1. Dönem	2. Dönem	Herhangi bir dönem	1. Dönem	2. Dönem	Herhangi bir dönem	1. Dönem	2. Dönem	Herhangi bir dönem		
1	Ankara			S	Z					S								S			
2	Abant İzzet Baysal			S			S			S								S			
3	Aksaray		S			Z			S												S
4	Atılım						S														S
5	Başkent						S			S								S			
6	Bülent Ecevit	Z					S						S					S			
7	Fırat						S		S												
8	Gazi	Z								Z											
9	Gaziantep						S														
10	Hacettepe					S				S											
11	Haliç			Z																	
12	İstanbul Esenyurt			S										S							
13	İstanbul Medeniyet			S																	
14	İstanbul Medipol					S															
15	İstanbul	Z																			
16	İzmir Kâtip Çelebi			S				S													
17	K. Sütçü İmam			S		S															
18	Marmara			S			S			S											
19	Namık Kemal							S													
20	Okan			S																	
21	Ömer Halisdemir						S		S												
22	Sakarya			S				S													
23	Selçuk									Z											
24	Toros					S															
25	Trakya							S													
26	Ufuk		Z				Z											Z			
27	Üsküdar	Z							S												
28	Yeni Yüzyıl	S																S			

Tablo 3: Sağlık Yönetimi Uzaktan Eğitim Tezsiz Yüksek Lisans Programı Muhasebe ve Finansman Dersleri

Sıra No	Üniversite Adı	DERSLER																	
		Sağlık Kurumlarında Genel Muhasebe (Finansal Muhasebe)			Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim			Sağlık Kurumlarında Maliyet Muhasebesi			Sağlık Kurumlarında Yönetim Muhasebesi			Finansal Tablo Analizi			Envanter ve Bilanço		
		1. Dönem	2. Dönem	Herhangi bir dönem	1. Dönem	2. Dönem	Herhangi bir dönem	1. Dönem	2. Dönem	Herhangi bir dönem	1. Dönem	2. Dönem	Herhangi bir dönem	1. Dönem	2. Dönem	Herhangi bir dönem	1. Dönem	2. Dönem	Herhangi bir dönem
1	Ankara				Z					S									
2	Gaziantep													S					
3	Hacettepe				S				S										
4	İstanbul Bilgi						S												
5	Karabük	S																	
6	On Dokuz Mayıs					S			S										

Kaynak: İlgili üniversitelerin resmi internet siteleri.

- Envanter ve Bilanço dersinin; tezli eğitim programında %4'ünde verildiği ve verilen bu dersin de herhangi bir dönemde seçmeli olarak verildiği, tezsiz eğitim programlarında ise sadece 2 eğitim programı içerisinde seçmeli ders olarak herhangi bir dönemde yer aldığı, uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans programı içerisinde ise hiçbir programda yer almadığı görülmektedir (Tablo 3).

III.3.4. Muhasebe ve Finansman Dersleri Kredi Bilgileri

Programında **muhasebe ve finansman dersleri** kredi bilgilerine ulaşamayan üniversiteler görülmüştür. Tezli yüksek lisans programı olup ta kredi bilgisine ulaşamayan 8 üniversite, tezsiz yüksek lisans programı olup ta kredi bilgisine ulaşamayan 11 üniversite, uzaktan eğitim programı olup ta kredi bilgisine ulaşamayan 2 üniversite olduğu görülmüştür.

Tablo: 4, 5 ve 6'da muhasebe ve finansman dersleri kredi bilgilerine ulaşılabilen üniversiteler yer almaktadır. Bu tablolara bakıldığında; Tezli Yüksek Lisans eğitimi veren 20 üniversitenin; Tezsiz Yüksek Lisans eğitimi veren 17 üniversitenin; Uzaktan Tezsiz Yüksek Lisans eğitimi veren 4 üniversitenin kredi bilgilerine ulaşıldığı görülmektedir. Söz konusu bu tablolardan bölümlerde muhasebe ve finansman derslerinin gerek kredi, gerekse bölümlerin toplam ders kredileri içerisindeki oranlarının farklı olduğu görülmektedir. Tablolarda yer alan üniversitelerin ilgili yüksek lisans eğitim programları ayrı ayrı incelendiğinde kredi bilgilerine ulaşılabilen üniversitelerin sonuçları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Muhasebe ve finansman alanında en fazla 12 ders kredisi ve eğitim programları arasında %40 ile Tezli eğitim programında Dokuz Eylül ve Süleyman Demirel Üniversitesi'nin ilk sırada yer aldığı görülmektedir (Tablo 4).
- Tezsiz eğitim programında Bülent Ecevit Üniversitesi'nin 12 ders kredisi ve eğitim programında % 40 oran ile muhasebeye en fazla kredi ayıran üniversite olduğu görülmektedir (Tablo 5).
- Uzaktan eğitim programında ise en yüksek ayrılan pay %20 ile Ankara ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi'ne aittir (Tablo 6).

Tablo 4, 5 ve 6'ya bakıldığında eğitim programlarında toplam ders kredileri içerisindeki muhasebe ve finansman ders kredisi oranlarının ise aşağıdaki gibi olduğu görülmüştür:

- Tezli eğitim programında öğrenciler ortalama 26,8 kredilik ders almakta olup, muhasebe ve finansman dersleri toplam kredi içinde % 20'lik bir orana sahiptir. Muhasebe finansman derslerine ilişkin ortalama kredi ise 5,3'tür. Bu derslerden zorunlu nitelikte olanların ortalama kredisi ise 1,75, seçmeli nitelikte olanların ortalama kredisi de 3,55'tir. Verilen muhasebe ve finansman derslerinin % 33'ü zorunlu; %67'si ise seçmeli ders niteliğindedir.
- Tezsiz eğitim programında öğrenciler toplam ortalama 30 kredilik ders almakta olup muhasebe ve finansman derslerine ilişkin ortalama kredi 5,70; ortalama oran ise %19'dur. Bu derslerden zorunlu nitelikte olanların ortalama kredisi ise 1,18, seçmeli nitelikte olanların ortalama kredisi ise %4.52'tur. Verilen muhasebe ve finansman derslerinin yaklaşık %21'i zorunlu; %79'u ise seçmeli ders olarak verilmektedir.
- Uzaktan eğitim programında öğrenciler ortalama 32 kredilik ders almakta olup, muhasebe ve finansman derslerine ilişkin ortalama kredi 5,25; ortalama oran ise %16,5'dir. Bu derslerden zorunlu nitelikte olanların ortalama kredisi ise 0,75'dir. Verilen muhasebe ve finansman derslerinin ise yaklaşık % 14'ü zorunlu; % 86'sı seçmeli ders olarak verilmektedir.
- İncelenen üniversiteler ortalamalar açısından değerlendirildiğinde;

Tezli eğitim programında 11; Tezsiz eğitim programında 8; Uzaktan tezsiz eğitim programında ise 1 üniversitenin ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. Elde edilen bu bulgular doğrultusundan, bu üniversitelerin yüksek lisans programlarından muhasebe finansman dersleri bakımından mezun öğrencilerine ortalama eğitim kredisini sağlamadıkları söylenebilir.

Tezli eğitim programlarında ortalamasının altında kalan 11 adet üniversite şu şekildedir: Yenyüzyıl Üniversitesi (%18,75), Atılım Üniversitesi (%14,29), Haliç Üniversitesi (%14,29), Toros Üniversitesi (%14,29), Trakya Üniversitesi (%12,5), Ufuk Üniversitesi (%12,5), Kırklareli Üniversitesi (%11,11), İstanbul Bilgi Üniversitesi (%10), Okan Üniversitesi (%10), Marmara Üniversitesi (%7,14), İstanbul Medipol Üniversitesi (%6,66).

Tezsiz eğitim programlarında ortalamanın altında kalan üniversiteler ise: Yenyüzyıl Üniversitesi (%18,75), Hacettepe Üniversitesi (%17,5) ve Trakya Üniversitesi (%12,5), Haliç Üniversitesi (%10), İstanbul Medeniyet Üniversitesi (%10), Okan Üniversitesi (%10), Toros Üniversitesi (%10), İstanbul Medipol Üniversitesi (%6,66) şeklindedir.

Uzaktan eğitim programında ortalamanın altında kalan üniversite ise; İstanbul Bilgi Üniversitesi (%9,09)'dir.

Tablo 4: Sağlık Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Muhasebe ve Finansman Dersleri Kredileri

Sıra No	Üniversite Adı	DERSLER												Muhasebe ve Finans Dersleri Toplamı		Zorunlu Muhasebe/Finans Dersleri Toplam Kredisi		Seçmeli Muhasebe/Finans Dersleri Toplam Kredisi		Eğitim Programı Toplamı
		Sağlık Kur. Genel Muhasebe (Finansal Muh.)		Sağlık Kur. Finansal Yönetim		Sağlık Kur. Maliyet Muhasebesi		Sağlık Kur. Yönetim Muhasebesi		Finansal Tablo Analizi (Finansal Analiz Teknikleri ve Performans Değerleme)		Envanter ve Bilanço								
		K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	
1	Ankara	2	8,3	2	8,3	3	12,5			2	8,3			9	37,5	2	7	24		
2	Atılım											3	14,29	3	14,29	0	3	21		
3	Dokuz Eylül	3	10	3	10			3	10	3	10			12	40	12	0	30		
4	Fırat	3	10	3	10									6	20	0	6	30		
5	Gazi	3	10			3	10							6	20	6	0	30		
6	Hacettepe	3	10	3	10	3	10							9	30	0	9	30		
7	Haliç	3	14,29											3	14,29	3	0	21		
8	İstanbul Bilgi			3	10									3	10	0	3	30		
9	İstanbul Medipol			2	6,66									2	6,66	0	2	30		
10	İzmir Kâtip Çelebi	3	14,29	3	14,29									6	28,57	0	6	21		
11	Kırklareli			3	11,11									3	11,11	0	3	27		
12	Marmara	2	7,14											2	7,14	0	2	27		
13	Okan	3	10											3	10	0	3	30		
14	Selçuk			3	11,11	3	11,11							6	22,22	6	0	27		
15	Süleyman Demirel			3	10	3	10	3	10	3	10			12	40	0	12	30		
16	Trakya			3	12,5									3	12,5	0	3	24		
17	Toros			3	14,29									3	14,29	0	3	21		
18	Ufuk			3	12,5									3	12,5	3	0	24		
19	Üsküdar	3	11,11			3	11,11							6	22,22	3	3	27		
20	Yeni Yüzyıl	3	9,37							3	9,37			6	18,75	0	6	32		

Tablo 5: Sağlık Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı Muhasebe ve Finansman Dersleri Kredileri

Sıra No	Üniversite Adı	DERSLER												Muhasebe ve Finans Dersleri Toplamı		Zorunlu Muhasebe/Finans Dersleri Toplam Kredisi	Seçmeli Muhasebe/Finans Dersleri Toplam Kredisi	Eğitim Programı Toplamı
		Sağlık Kur. Genel Muh. (Finansal Muhasebe)		Sağlık Kur. Finansal Yönetim		Sağlık Kur. Maliyet Muh.		Sağlık Kur. Yönetim Muhasebesi		Finansal Tablo Analizi (Performans Değ.)		Envanter ve Bilanço		K	%	K	K	K
		K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K
1	Ankara	2	6,66	2	6,66	3	10			2	6,66			9	30	2	7	30
2	Atılım			3	10							3	10	6	20	0	6	30
3	Bülent Ecevit	3	10	3	10			3	10	3	10			12	40	3	9	30
4	Fırat			3	10	3	10							6	20	0	6	30
5	Hacettepe			3	8,5	3	8,5							6	17,15	0	6	35
6	Haliç	3	10											3	10	3	0	30
7	İstanbul Medeniyet	3	10											3	10	0	3	30
8	İstanbul Medipol			2	6,66									2	6,66	0	2	30
9	Kâtip Çelebi	3	10	3	10									6	20	0	6	30
10	Marmara	2	6,66	3	10	3	10							8	26,66	0	8	30
11	Okan	3	10											3	10	0	3	30
12	Ömer Halisdemir			3	10	3	10							6	20	0	6	30
13	Trakya			3	12,5									3	12,5	0	3	24
14	Toros			3	10									3	10	0	3	30
15	Ufuk	3	10	3	10				3	10				9	30	9	0	30
16	Üsküdar	3	11,11			3	11,11							6	22,22	3	3	27
17	Yeni Yüzyıl	3	9,37						3	9,37				6	18,75	0	6	32

Tablo 6: Sağlık Yönetimi Uzaktan Eğitim Tezsiz Yüksek Lisans Programı Muhasebe ve Finansman Dersleri Kredileri

Sıra No	Üniversite Adı	DERSLER												Muhasebe ve Finans Dersleri Toplamı		Zorunlu Muhasebe/Finans Dersleri Toplam Kredisi	Seçmeli Muhasebe/Finans Dersleri Toplam Kredisi	Eğitim Programı Toplamı
		Sağlık Kur. Genel Muhasebe (Finansal Muhasebe)		Sağlık Kur. Finansal Yönetim		Sağlık Kur. Maliyet Muhasebesi		Sağlık Kur. Yönetim Muhasebesi		Finansal Tablo Analizi (Finansal Analiz Teknikleri ve Performans Değerleme)		Envanter ve Bilanço		K	%	K	K	K
		K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K
1	Ankara			3	10	3	10							6	20	3	3	30
2	Hacettepe			3	8,5	3	8,5							6	17,15	0	6	35
3	İstanbul Bilgi			3	9,1									3	9,1	0	3	33
4	On Dokuz Mayıs			3	10	3	10							6	20	0	6	30

IV. SONUÇ ve ÖNERİLER

Yüksek lisans programlarında muhasebe ve finansman derslerinin durumunu ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışma ile ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibidir:

İncelemeler sonucunda 182 üniversitenin 43'ünde tezli yüksek lisans eğitiminin (%23,6), 38 üniversitede tezsiz yüksek lisans eğitiminin (%20,8) ve 9 üniversitede de uzaktan eğitim yüksek lisans eğitiminin (%4,9) verildiği tespit edilmiştir. İlgili yüksek lisans programlarının 28 üniversitede sosyal bilimler enstitüsü altında, 22 üniversitede ise sağlık bilimleri enstitüsü altında yer aldığı, 2 üniversitede ise hem sağlık bilimleri enstitüsüne bağlı hem de sosyal bilimler enstitüsüne bağlı program bulunduğu görülmüştür.

Muhasebe ve finansman derslerinin sağlık yönetimi eğitiminde öneminin büyük olmasına rağmen, muhasebe ve finansman derslerinin; sağlık yönetimi tezli yüksek lisans programlarının %19'unda, tezsiz yüksek lisans programlarının %21'inde, uzaktan eğitim yüksek lisans programlarının %22,22'sinde yer almadığı görülmüştür.

Yapılan araştırma sonucunda bölümlerde muhasebe ve finansman derslerinin gerek kredileri gerekse bölümlerin toplam ders kredileri içerisindeki oranlarının farklı olduğu görülmüştür. Kredi bilgisine ulaşılabilen üniversitelerde muhasebe ve finansman derslerinin toplam kredi içindeki paylarının; tezli yüksek lisans eğitim programlarında %20, tezsiz yüksek lisans eğitim programlarında %19, uzaktan eğitim programlarında ise %16,5 olduğu görülmüştür. Tezli yüksek lisans programlarında 11 üniversitede, tezsiz yüksek lisans programlarında 8 üniversitede, uzaktan eğitim programlarında da 1 üniversitede ortalama kredinin altında kaldığı dikkati çekmiştir. Kredi bilgisine ulaşılabilen üniversitelerde muhasebe ve finansman derslerinin; tezli yüksek lisans programlarında %67 oranında, tezsiz eğitim programında %79'u oranında, uzaktan eğitim programlarında ise %86 oranında seçmeli ders olarak verildiği görülmüştür.

Yapılan çalışma ile elde edilen bulgular doğrultusunda; muhasebe ve finansman dersine yer vermeyen ayrıca da ortalamanın altında kalan üniversitelerin var olduğu düşünüldüğünde, muhasebe ve finansman derslerinin sağlık yönetimi eğitimindeki önemi göz önüne alınarak, üniversitelerin sağlık yönetimi yüksek lisans eğitim programlarında verilen muhasebe ve finansman derslerinin hem sayı hem de kredi olarak artırılması gerektiği söylenebilir. Sağlık Yönetimi yüksek lisans eğitimlerinin, muhasebe ve finansman eğitimini içerecek şekilde yeniden yapılandırılması, ders planlarında sektöre yönelik muhasebe ve finansman derslerine daha fazla yer verilerek, ders sayısı ve ders saatlerinin artırılması, muhasebe ve finansman derslerinin en az iki dönemde birbirinin devamı niteliğinde dersler olacak şekilde verilmesi gerekmektedir. Sağlık yönetimi yüksek lisans eğitim programlarının Türkiye genelinde yukarıda belirtilen öneriler dikkate alınarak standardize edilmesinin buna katkı sağlayacağı açıktır. Sağlık yönetimi yüksek lisans programları ile sınırlı olan bu çalışmanın, sağlık

yönetimi doktora programlarına da yapılarak, sağlık yönetimi lisansüstü eğitimine bütüncül olarak bakılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Yararlanılan Kaynaklar

- Ayanoğlu Y., H. Abuhanoğlu ve Teke, A. (2013). Sağlık Hizmetleri Yönetimi Eğitiminde Muhasebe ve Finansman Derslerinin Önemi. *Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1), 2.
- Çil Koçyiğit, S. (2012). Hastane İşletmelerinde Finansal Performans Ölçümü ve Türkiye Özel Hastaneler Uygulaması. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Coşkun, A. (2006). STK'ların Stratejik Performans Yönetiminde Yeni Bir Yaklaşım. *Sivil Toplum Dergisi*, 4 (1), 105-106.
- Doğanay, M. ve Ünal, O. (2008, Ekim). Türkiye'de Lisans Düzeyindeki Finans Eğitimi ve Uygulamanın Beklentileri. 12. *Ulusal Finans Sempozyumu*. Kayseri.
- Sağlık Yönetimi.<http://iibf.gazi.edu.tr/posts/view/title/saglik-yonetimi-59444?siteUri=iibf>, (Erişim Tarihi:17.04.2016).
- Kısakürek, M. (2010). Hastane İşletmelerinde Bölüm Maliyet Analizi: Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde Bir Uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(3), 229-255.
- Marşap, B. ve Kurt, G. (Kasım 1996). Yüksek Lisans Düzeyindeki Muhasebe Eğitiminin Program ve Öğretim Üyeleri Açısından Değerlendirilmesi ve Bazı Öneriler. *XV. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu*. Antalya.
- Sultanoğlu, B. ve Akman, H. N. (Mayıs 2007). Lisans ve Yüksek Lisans İşletme Programlarında Muhasebe Dersleri – Yeniden Ele Alış. *XXVI Muhasebe Eğitimi Sempozyumu*. Girne.
- Zaif, F., Y. Ayanoğlu. (2007). Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye'de Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 9(1), 117.

Seyhan ÇİL KOÇYIĞIT – seyhanc@gazi.edu.tr

She has Ph. D. of Accounting-Finance from Gazi University Social Science Institute. She is an Associate Professor at Gazi University Faculty of Economics and Administrative Sciences. Her specific research fields are financial accounting, cost accounting and accounting practices in the health sector.

Feyza ŞENAY – feyzasenay@yiu.edu.tr

Feyza Şenay is a lecturer at Yüksek İhtisas University, Department of Medical Documentation and Secretarial of Health Services Vocational School since 2016. She graduated from Kırıkkale University and Ankara University Health Sciences Faculty Health Management Department. She is currently studying at the Gazi University Social Sciences Institute in the field of Hospital Administration. Her research interests include health insurance, management and organization, financial accounting.

Tuğçe Nur DURSUN – tugcenurd.93@gmail.com

Tuğçe Nur Dursun was born in 1993 in Ankara. She graduated from Ankara University, Faculty of Health Sciences, Department of Health Institutions Administration in 2015. She is currently studying at Gazi University, Social Sciences Institute in the field of Hospital Administration. She has been working at the Özel Avrupa Göz Hastalıkları Merkezi in Ankara since July 2015. She started his career as a patient consultant and working in the medical accounting department for about 1 year. Her research interest include total quality management, health management and organization, financial management.

Gizem KAHRAMAN ERCAN-gizemkhrmn@hotmail.com

Gizem Kahraman graduated from Ankara University Healthcare Management Department and Anadolu University of Business Administration. She is currently studying at Gazi University Social Sciences Institute in the field of Hospital Administration. Her research interest include marketing and financial accounting.

